

KAKO JE I ZAŠTO BITKOIN NAPRAVIO REVOLUCIJU NA FINANSIJSKIM TRŽIŠTIMA

My precious bitcoin

Era treće industrijske revolucije, poznatije kao digitalna revolucija, razvoj informacionih tehnologija, ekspanzija telekomunikacija, medija i IT-a velikom brzinom menjaju način na koji živimo i radimo. Situacija na globalnoj sceni govori i o fenomenima, u vidu kriptovaluta, koje su izazvale pravi „bum“ na globalnoj finansijskoj sceni, postajući megapopularne u jednom vrlo kratkom vremenskom periodu.

Postojeći monetarni sistem suočava se sa slabostima i traži da bude zamenjen, a pojavom interneta javlja se i potreba i mogućnost za novcem koji nije vezan za državu

Svet je uzburkala vest o nedavnom dostizanju rekordne vrednosti bitcoina od preko 60.000 dolara, nakon što je Tesla Motors uložio 1,5 milijardu dolara u ovu kriptovalutu, a zatim i objavio da će početi sa prihvatanjem plaćanja u bitkoinu u zamenu za svoje automobile, čime će postati prva velika kompanija koja je to učinila.

Senzacionalizam i neznanje

Na sve veće interesovanje javnosti o bitkoinu utiču i senzacionalistički naslovi u medijima: koliko vredi bitcoin? kako „iskopati“ prvi bitcoin? Sa jedne strane smo preplavljeni informacijama o načinu ulaska na ovo, sada i ne tako novo, tržište kriptovaluta za koje tehnološke aspekte razume nekolicina, sa druge strane se susrećemo sa nerazumevanjem čak i tradicionalnog monetarnog sistema, a onda i decentralizovanog sistema kriptovaluta.

Interpretacija bitcoina obično počinje od nastanka alternativnih valuta, pa je to i jedan od razloga njegovog neshvatanja. Jedini pravi pristup razumevanju kriptovaluta jeste sveobuhvatno znanje

o novcu, istoriji novca, procesu dobijanja na vrednosti novca što je i ključ za spoznaju modernog monetarnog sistema. Primetan je veliki propust u obrazovnim sistemima u ovom domenu, kako na lokalnom tako i na globalnom nivou jer su shvatanje funkcionisanja novčanih tokova i sistema ostali prilično nedokučeni. Postavlja se pitanje da li je ovaj propust nameran ili je u stvari „feature“, koji je potreban da bi finansijski sistemi lakše upravljali novcem, manipulirali odlukama i kontrolirali čitav ekosistem. No, vratimo se na sam početak.

Nastanak i funkcije novca

Potreba za novcem javlja se istovremeno sa potrebom razmene dobara. Dobro poznata trampa menjala je novac pre njegovog nastan-

Satoshi Nakamoto, on, ona ili grupa ljudi, smatra se misterioznim tvorcem bitcoina, i to je jedina kriptovaluta sa nepoznatim identitetom tvorca

ka, a prvi problemi su se javili kada se shvatilo da ne postoji istovremena potreba za dobrima i tada se javlja potreba za prvom funkcijom novca: **Sredstvo razmene**.

Nakon trampe javljaju se preteče metalnog novca, odnosno retki predmeti iz prirode, retke vrste kamenja, školjki, peraja. Ovakav novac smisao gubi za veoma kratko vreme, kako su ljudi uvideli da prelaskom u drugu zajednicu ili drugo selo njihovi predmeti postaju bezvredni. Bilo je potrebno pronaći univerzalnu vrednost, koja svima jednako

Piše: Ljiljana Milić, menadžer u konsultantskoj kući Egzakta Advisory

vredi i zadovoljava drugu funkciju novca: **Meru vrednosti**.

Ranije se živelo „od danas do sutra“, a sa pojavom poljoprivrede javila se mogućnost za akumulacijom proizvedenih dobara za kratko vreme. Sa ovom promenom javlja se i treća funkcija novca: **Novac kao čuvar vrednosti**.

Pojavljivanjem metalnog novca, a kasnije i papirnog, stupaju na snagu preteče današnjih banaka, koje su štampale potvrde za depozite u zlatu ili metalnom novcu. Tako se počelo štampanjem

Algoritam je tako napravljen da se proizvodnja bitcoina vremenom usporava. Da li ćemo ikada saznati ko je Satoshi Nakamoto?

novca za zlato koje se nalazilo u bankama i to svaka banka za sebe. Kada su države shvatile koja je moć novca, zabranjuju štampanje novca svake ban-

ke pojedinačno i uvode centralnu banku, kao instituciju koja jedina može da štampa novac. Tako nastaje centralizovani monetarni sistem kakav poznajemo i danas.

Pojam vrednosti

Da bi nešto vredelo potrebno je da bude retko i da ne može da se napravi ili postoji u neograničenim količinama. Sve što nije fundamentalna vrednost, jeste odlučena ili dogovorena vrednost i kao takva ne mora da postoji ukoliko mi odlučimo da to ne želimo. Čak i zlato, koje se uzima kao ultimativni simbol vrednosti, ima dogovorenu vrednost.

Tako se i vrednost novca zasniva na poverenju, a inflacija pokazuje šta se dešava kada se to poverenje izgubi. U današnjem svetu dogovor se dešava na vrhu monetarnog sistema jedne države, a ljudi samim tim što su njeni državljani prihvataju tu vrednost. Kod komercijalnog novca vrednost kao takva je

Konačan broj bitcoina je unapred određen i iznosi 21 milion, od čega je „iskopano“ oko 18,5 miliona, 2 do 4 miliona je zauvek izgubljeno, a samo Satoshi Nakamoto ima 1 milion bitcoina

nametnuta i pojedinac nema nikakvog uticaja ni glasa, za razliku od koncepta kriptovalute ili bitcoina čiju vrednost ili dogovor poštujemo ako to sami želimo. Bitcoin je prvi novac koji čovek koristi dobrovoljno, i za njegovo korišćenje nije važno na teritoriji koje države se čovek nalazi.

Bitcoin

Bitcoinu prethodi niz kriptovaluta, koje su bile neuspešne usled nedostataka njihovog centralizovanog pristupa. Ekonomska kriza ubrzala je pojavljivanje drugih alternativnih vrsta plaćanja i valuta jer je novac pokazao značajne nedostatke. Postojeći monetarni sistem suočava se sa slabostima i traži da bude zamenjen, a pojavom interneta javlja se i

potreba i mogućnost za novcem koji nije vezan za državu. Hipotezu o novcu koji je nadnacionalan i nema veze sa pojedinačnim državama, prati ideja o digitalnom novcu, koja je zapravo stara koliko i internet.

Bitcoin se pojavljuje 2008. godine i više od godinu dana nije imao nikakvu vrednost. Sve anonimnosti i intrige koje se vezuju za ovu kriptovalutu, zajedno sa nerazumevanjem infrastrukture sistema i ideje njegovog postojanja, dovode do povezivanja bitcoina sa kriminalnim radnjama na njegovom samom početku. Satoshi Nakamoto, on, ona ili grupa ljudi, smatra se misterioznim tvorcom bitcoina, i to je jedina kriptovaluta sa nepoznatim identitetom tvorca. Konačan broj bitcoina je unapred određen i iznosi 21 milion, od čega je „iskopano“ oko 18,5 miliona, 2 do 4 miliona je zauvek izgubljeno, a samo Satoshi Nakamoto ima 1 milion bitcoina. Predviđeno je da poslednji bitcoin bude iskopan 2140. godine. Za samo 12 godina od početka takozvanog „rudarenja“, pronađeno je skoro 90 odsto bitcoina koji će ikada postojati ali je algoritam napravljen tako da se proizvodnja vremenom usporava. Da li ćemo ikada saznati ko je Satoshi Nakamoto? Da li je uopšte živ? Za funkcionisanje sistema bitcoina to nije ni važno, jer čak i taj ko ga je izmislio ne može da ga kontroliše. O daljem razvoju bitcoina odlučuju njegovi korisnici.

Zanimljiv je podatak da je jedan korisnik bitcoina, možemo ga nazvati i entuzijastom, svojih 10.000 bitcoina utrošio za kupovinu dve pice, čija je vrednost u realnom novcu bila 25 američkih dolara. Danas ovaj korisnik vrlo verovatno više ne jede picu...

Na vrednost bitcoina dominantno utiču dve stvari: broj bitcoina u optičaju i broj ljudi koji žele da ga koriste. Do naglog rasta cena dolazi kada broj ljudi koji ulazi u sistem raste mnogo brže nego broj bitcoina. Eksponencijalni rast vrednosti prati eksponencijalni pad proizvodnje ovog novca, što mu takođe daje na vrednosti. Cena bit-

koina je nestabilna zbog nepostoja-nja centralizovanog tela koje kontroliše i održava kurs, a bitcoin se generiše tempom koji je unapred već određen. Još jedan razlog za nestabilnost kursa jeste veličina tržišta koje je i dalje veoma malo i krupni igrači mogu da ga poremete veoma lako.

Istorijski gledano, ni jedna vrsta novca nije bila savršena u sve tri funkcije i bitcoin nije izuzetak, pošto predstavlja lošu meru vrednosti zbog prečeste promene vrednosti.

Predviđeno je da poslednji bitcoin bude iskopan 2140. godine. Za samo 12 godina od početka takozvanog „rudarenja“, pronađeno je skoro 90 odsto bitcoina koji će ikada postojati

Anonimnost i sloboda transakcija bitcoina sa sobom nosi i odgovornosti čuvanja ključeva za njegovo korišćenje. U tom kontekstu nam je i dalje potrebna podrška centralizovanih sistema koji garantuju pomoć pri eventualnim gubicima podataka koji su potrebni za korišćenje bitcoina. Danas regulatorna tela dozvoljavanju čuvanje kriptovaluta kod nekih centralizovanih sistema, ukoliko to korisnik želi. Vrednost bitcoina raste i zbog pandemije, ali se najveći skok dogodio 2017. kada se desio ogroman talas investicija i kupovine bitcoina od strane velikih finansijskih institucija. Tako je bitcoin na neki način validiran i priznat od strane centralizovanog sveta.

Od budućnosti možemo očekivati neki novi oblik novca koji će ponovo biti neprepoznatljiv u svojim ranim fazama, upravo zbog brzine razvoja novih tehnologija koje prosečan čovek ne prati, ali i brzine kojom novac evoluira. Do tada, sa očiglednim porastom poverenja, bitcoin će postati deo svakodnevice, i biće prihvaćen za sve transakcije, a kompanije će početi da promovišu i preferiraju ovaj način plaćanja, jer je rast vrednosti u budućnosti i više nego izvestan. ■